EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 25. 11. 2025
COM(2025) 709 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

o priebežnom hodnotení programu EU4Health za roky 2021 – 2024

{SEC(2025) 304 final} - {SWD(2025) 369 final}

1. Úvod

Zdravie je predpokladom fungovania našej spoločnosti a hospodárstva. Jedným z cieľov EÚ je podporovať blaho svojich ľudí[1]. Pri vypracúvaní a vykonávaní všetkých politík a činností EÚ by sa mala zabezpečiť vysoká úroveň ochrany ľudského zdravia[2].

V článku 168 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) sa stanovuje, že EÚ musí dopĺňať a podporovať vnútroštátne politiky v oblasti zdravia, podporovať spoluprácu medzi členskými štátmi a presadzovať koordináciu medzi ich programami. Pri tomto úsilí však musí rešpektovať zodpovednosť členských štátov za vypracovanie ich vlastných politík v oblasti zdravia, ako aj za organizáciu, riadenie a poskytovanie zdravotníckych služieb a lekárskej starostlivosti.

Európska komisia na základe skúseností získaných z pandémie COVID-19 buduje od roku 2020 európsku zdravotnú úniu, v rámci ktorej sa všetky členské štáty EÚ spoločne pripravujú a reagujú na zdravotné krízy, sprístupňujú zdravotnícky materiál a zabezpečujú jeho cenovú dostupnosť a inovatívnosť, spoločne pracujú na zlepšovaní prevencie, liečby a následnej starostlivosti v prípade ochorení, ako je rakovina. Hlavný program financovania z prostriedkov EÚ, ktorého cieľom je európska zdravotná únia, je program EU4Health.

2. Program EU4Health

Program EU4Health bol zriadený nariadením (EÚ) 2021/522[3] (ďalej len „nariadenie o programe EU4Health“) s cieľom zlepšiť zdravie obyvateľov v celej EÚ a zabezpečiť vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia vo všetkých politikách a činnostiach EÚ.

Ciele programu[4] sú všeobecné, zosúladené s prioritami európskej zdravotnej únie[5] a úzko prepojené s cieľmi legislatívnych a nelegislatívnych iniciatív EÚ v oblasti zdravia, ktoré sa finančne podporujú v rámci tohto programu. Štyri všeobecné ciele sú:

a) *zlepšovanie a posilňovanie zdravia v Únii s cieľom znížiť zaťaženie prenosnými a neprenosnými ochoreniami podporou zdravia a prevencie chorôb, znižovaním nerovností v oblasti zdravia, podporou zdravého životného štýlu a podporou prístupu k zdravotnej starostlivosti;*
b) *ochrana ľudí v Únii pred závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia a posilňovanie schopnosti systémov zdravotnej starostlivosti reagovať, ako aj koordinácie medzi členskými štátmi s cieľom vyrovnať sa so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia;*

---

1 Článok 3 ods. 1 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „ZEÚ“).
2 Články 9 a 168 ZFEÚ a článok 35 Charty základných práv Európskej únie.
3 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/522, ktorým sa zriaďuje akčný program Únie v oblasti zdravia („program EU4Health“) na obdobie rokov 2021 – 2027 a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 282/2014 (Ú. v. EÚ L 107, 26.3.2021).
4 Ciele v oblasti zdravia uvedené v pôvodnom návrhu predloženom v rámci programu Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) zostali zachované, pričom po pandémii COVID-19 sa stala prioritou reakcia a pripravenosť EÚ a členských štátov na budúce zdravotné krízy.
5 Oznámenie Európskej komisie, Budovanie európskej zdravotnej únie: posilnenie odolnosti EÚ pre prípady cezhraničného ohrozenia zdravia, COM(2020) 724 final.

c) zlepšovanie dostupnosti, prístupnosti a cenovej dostupnosti liekov a zdravotníckych pomôcok, a produktov dôležitých v krízovej situácii v Únii a podpora inovácie, pokiaľ ide o takéto produkty;

d) *posilnenie systémov zdravotnej starostlivosti zlepšením ich odolnosti a efektívneho využívania zdrojov, najmä prostredníctvom: i) podpory integrovanej a koordinovanej spolupráce medzi členskými štátmi; ii) podpory uplatňovania najlepších postupov a podpory výmeny údajov; iii) posilnenia pracovných síl v zdravotníctve; iv) riešenia dôsledkov demografických výziev a v) presadzovania digitálnej transformácie.*

Všeobecné ciele uvedené v článku 3 nariadenia o programe EU4Health sa dosahujú pomocou týchto špecifických cieľov pri zabezpečení vysokej úrovne ochrany ľudského zdravia vo všetkých politikách a činnostiach EÚ a presadzovaní prístupu „jedno zdravie“:

a) v súčinnosti s inými relevantnými akciami Únie podpora akcií na prevenciu chorôb, podporu zdravia a riešenie determinantov zdravia, a to aj znižovaním poškodenia zdravia v dôsledku užívania nelegálnych drog a drogovej závislosti, podpora akcií na riešenie nerovností v oblasti zdravia, zlepšenie zdravotnej gramotnosti, zlepšenie práv pacientov, bezpečnosti pacientov, kvality starostlivosti a cezhraničnej zdravotnej starostlivosti a podpora akcií na zlepšenie dohľadu, diagnostiky a liečby prenosných a neprenosných ochorení, najmä rakoviny a detských onkologických ochorení, ako aj podpora akcií na zlepšenie duševného zdravia s osobitným dôrazom na nové modely starostlivosti a problémy dlhodobej starostlivosti s cieľom posilniť odolnosť zdravotníckych systémov v Únii;

b) posilnenie kapacity Únie v oblasti prevencie závažných cezhraničných ohrození zdravia, pripravenosti a rýchlej reakcie na ne v súlade s príslušnými právnymi predpismi Únie a zlepšovanie riadenia zdravotných kríz, najmä koordináciou, poskytnutím a nasadením kapacít v oblasti urgentnej zdravotnej starostlivosti, podporou zberu údajov, výmeny informácií, dohľadu, koordinácie záťažových testov vnútroštátnych systémov zdravotnej starostlivosti a tvorbou noriem týkajúcich sa kvalitnej zdravotnej starostlivosti na vnútroštátnej úrovni;

c) podpora akcií na zlepšenie dostupnosti, prístupnosti a cenovej dostupnosti liekov, zdravotníckych pomôcok a produktov dôležitých v krízovej situácii podporou udržateľnej výroby a dodávateľských reťazcov a inovácií v Únii, a zároveň podporou obozretného a efektívneho používania liekov, najmä antimikrobiálnych látok, a akcií na podporu vývoja liekov, ktoré sú menej škodlivé pre životné prostredie, ako aj ekologickej výroby a likvidácie liekov a zdravotníckych pomôcok;

d) v súčinnosti s inými nástrojmi, programami a fondmi Únie a bez toho, aby boli dotknuté právomoci členských štátov, a v úzkej spolupráci s príslušnými orgánmi Únie, podpora akcií, ktoré v prípade potreby dopĺňajú vnútroštátne vytváranie zásob základných produktov dôležitých v krízovej situácii na úrovni Únie;

e) v súčinnosti s inými nástrojmi, programami a fondmi Únie a bez toho, aby boli dotknuté právomoci členských štátov, a v úzkej spolupráci s ECDC (Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb), vytvorenie štruktúry a zdrojov odbornej prípravy pre

rezervu lekárskeho a iného zdravotníckeho a podporného personálu, ktorý členské štáty dobrovoľne vyčlenia na účely mobilizácie v prípade zdravotnej krízy;

f) *posilnenie využívania a opätovného využívania údajov týkajúcich sa zdravia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a na výskum a inovácie, podpora zavádzania digitálnych nástrojov a služieb, ako aj digitálnej transformácie systémov zdravotnej starostlivosti, a to aj podporou vytvorenia európskeho priestoru pre údaje týkajúce sa zdravia;*

g) *zlepšenie prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti zameranej na pacienta a založenej na výsledkoch a k súvisiacim službám starostlivosti s cieľom dosiahnuť pre všetkých dostupnú zdravotnú starostlivosť;*

h) *podpora tvorby, vykonávania a presadzovania a v prípade potreby revízie právnych predpisov Únie v oblasti zdravia a podpora poskytovania platných, spoľahlivých a porovnateľných vysokokvalitných údajov na účely rozhodovania a monitorovania založeného na dôkazoch; a podpora používania posúdení vplyvu ďalších príslušných politík Únie na zdravie;*

i) *podpora integrovanej spolupráce členských štátov, a najmä ich zdravotníckych systémov vrátane vykonávania preventívnych postupov s veľkým dosahom, podpora činnosti v oblasti hodnotenia zdravotníckej technológie (HTA) a posilnenie a rozšírenie kontaktov prostredníctvom ERN (európske referenčné siete) a iných nadnárodných sietí, a to aj v súvislosti s inými chorobami, než zriedkavými chorobami, s cieľom zvýšiť pokrytie pacientov a zlepšiť reakciu na málo rozšírené a komplexné prenosné a neprenosné choroby;*

j) *podpora globálnych záväzkov a iniciatív v oblasti zdravia posilnením podpory Únie zameranej na činnosti medzinárodných organizácií, najmä činností WHO (Svetová zdravotnícka organizácia), a posilnenie spolupráce s tretími krajinami.*

Pôvodný rozpočet vo výške 5,8 miliardy EUR na roky 2021 – 2027 stanovený v článku 5 nariadenia o programe EU4Health bol pri revízii[6] viacročného finančného rámca (ďalej len „VFR“) na roky 2021 – 2027 **znížený na 4,6 miliardy EUR**[7]. Prerozdelené finančné prostriedky boli okrem iného vyčlenené na uspokojenie okamžitých potrieb Ukrajiny, jej obnovu a podporu na ceste do Európy, riešenie potrieb súvisiacich s migračnými tlakmi, posilnenie globálnych partnerstiev a reagovanie na núdzové situácie.

Podľa nariadenia o programe EU4Health sa najmenej 20 % rozpočtu programu musí vyhradiť na podporu zdravia a prevenciu chorôb. V rámci programu by sa malo investovať najviac 12,5 % do obstarávania na doplnenie vnútroštátneho vytvárania zásob základných produktov

6 Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2024/765 z 29. februára 2024, ktorým sa mení nariadenie (EÚ, Euratom) 2020/2093, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027 (Ú. v. EÚ L, 2024/765, 29.2.2024).

7 Pôvodný rozpočet programu EU4Health bol 5,775 miliardy EUR. Revíziami viacročného finančného rámca sa znížil o 1 miliardu EUR. Okrem toho došlo k čistému zníženiu o kompenzácie za posily agentúr vo výške 253 miliónov EUR a k čistému zvýšeniu o približne 40 miliónov EUR, výsledkom čoho je celkový rozpočet vo výške 4,562 miliardy EUR.

dôležitých v krízovej situácii, najviac 12,5 % na podporu globálnych záväzkov a medzinárodných iniciatív v oblasti zdravia a najviac 8 % na administratívne výdavky[8].

Rozpočet programu EU4Health sa plní prostredníctvom **ročných pracovných programov**[9] prijatých Komisiou na základe kladného stanoviska členských štátov v rámci Výboru pre program EU4Health, pričom sa vychádza z názorov príslušných zainteresovaných strán. Ročné plánovanie programu EU4Health je založené na analýze Komisie týkajúcej sa rozdielu medzi súčasným stavom vykonávania a cieľmi programu. V rámci priorít a strategických smerovaní ročného pracovného programu, ktoré sa vypracúvajú po konzultácii s členskými štátmi s cieľom zabezpečiť, aby sa v rámci programu vykonávali celkové ciele politiky EÚ v oblasti zdravia, sa zohľadňujú informácie od zainteresovaných strán.

Program sa vykonáva najmä prostredníctvom **priameho riadenia** s orgánmi členských štátov, akademickou obcou a so vzdelávacími inštitúciami, s výskumnými ústavmi, nemocnicami, občianskou spoločnosťou a inými verejnými alebo súkromnými subjektmi. Niektoré úlohy súvisiace s plnením rozpočtu sú prostredníctvom **nepriameho riadenia** zverené orgánom, ako sú medzinárodné organizácie alebo ich agentúry [WHO, Medzinárodná federácia spoločností Červeného kríža a Červeného polmesiaca, Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)], Európska investičná banka a iné organizácie[10]. Z programu sa môžu poskytovať finančné prostriedky v akejkoľvek forme stanovenej v nariadení o rozpočtových pravidlách, najmä vo forme grantov, cien a verejného obstarávania.

V prípade **grantov** je **miera spolufinancovania do 60 %** a v **mimoriadne prospešných prípadoch až do 80 %**. V prípade priamych grantov pre **ERN, iné nadnárodné siete** zriadené v súlade s právom Únie a **WHO** môžu takéto granty predstavovať **až 100 % oprávnených nákladov**.

Verejné zákazky sa môžu zadávať všetkým právnym subjektom, ktoré spĺňajú požiadavky stanovené v uplatniteľnom právnom rámci.

Oprávnenými prijímateľmi programu sú okrem iného aj národné alebo regionálne (zdravotné) správy členských štátov alebo pridružených krajín, výskumné orgány, vzdelávacie inštitúcie, súkromné a neziskové subjekty[11].

Komisia podpísala s Bosnou a Hercegovinou, Čiernou Horou, Moldavskom a Ukrajinou dohody o pridružení k programu EU4Health, ktoré týmto krajinám umožňujú prístup k financovaniu z programu EU4Health. Pridruženie **Islandu** a **Nórska** (krajiny EHP/EZVO)

---

8 Článok 5 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2021/522.

9 Ročné rozhodnutie o financovaní, ktoré predstavuje ročný pracovný program na vykonávanie programu EU4Health na konkrétny rok, sa uvádza v prílohe I k vykonávaciemu rozhodnutiu Komisie. Európska komisia prijíma vykonávacie rozhodnutia podľa článku 17 ods. 2 nariadenia o programe EU4Health, ktorý sa týka „vykonávania programu“.

10 Článok 62 ods. 1 písm. c) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 z 23. septembra 2024 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 2024/2509, 26.9.2024).

11 Článok 13 nariadenia (EÚ) 2021/522.

k programu EU4Health sa riadi protokolom 31 k Dohode o Európskom hospodárskom priestore týkajúcim sa spolupráce v špecifických oblastiach mimo štyroch slobôd.

3. Prístup a metodika priebežného hodnotenia

Kritériá a súvislosti hodnotenia

Priebežná hodnotiaca správa programu EU4Health je právnou povinnosťou v súlade s článkom 20 nariadenia o programe EU4Health a prikladá sa k nej pracovný dokument útvarov Komisie, v ktorom sa uvádzajú dostupné dôkazy. V rámci priebežného hodnotenia sa posudzuje: **efektívnosť** a **účinnosť** programu, **súdržnosť** v rámci programu a s ostatnými príslušnými iniciatívami EÚ v oblasti financovania a príslušnými politikami EÚ, **pridaná hodnota EÚ** financovaných akcií a **relevantnosť** cieľov programu. Priebežné hodnotenie je zdrojom informácií o prebiehajúcom vykonávaní programu EU4Health, vytvára podmienky pre nadchádzajúce záverečné hodnotenie a poskytuje informácie pre úvahy o potenciálnom nástupníckom programe pre nasledujúci VFR.

Obdobie hodnotenia

V rámci priebežného hodnotenia sa meria pokrok programu od 1. januára 2021 do 30. apríla 2024 (koncový dátum) v 27 členských štátoch a šiestich krajinách mimo EÚ pridružených k programu[12].

Metodika hodnotenia

Priebežné hodnotenie, ako sa opisuje v článku 20 ods. 2 nariadenia o programe EU4Health[13], vychádza z údajov o výstupoch a výsledkoch obmedzeného počtu akcií dokončených do koncového dátumu. V dôsledku toho boli k dispozícii len obmedzené údaje o výsledkoch a žiadne údaje o vplyvoch. Intervencie EÚ v oblasti verejného zdravia často zahŕňajú viacero zložiek a zainteresovaných strán a dopĺňajú intervencie členských štátov. V dôsledku toho môže byť náročné izolovať účinky konkrétnych akcií a presne vyhodnotiť ich vplyv. Stanovenie príčinnej súvislosti medzi vstupmi, výstupmi, výsledkami a vplyvmi v rámci intervencií EÚ v oblasti verejného zdravia je náročné vzhľadom na komplexnú a mnohostrannú povahu takýchto intervencií, pri ktorých môžu byť výsledky ovplyvnené viacerými premennými a vonkajšími faktormi.

Hodnotenie vychádza z dodatočných dôkazov poskytnutých v externej štúdii, ktorá sa uskutočnila od decembra 2023 do októbra 2024. Údaje zozbierané na úrovni programu a projektu sú doplnené o prípadové štúdie, dôkazy získané online od zainteresovaných strán a prostredníctvom rozhovorov, ako aj o prehľad literatúry. Analýza údajov zahŕňa porovnanie s východiskovým stavom a cieľmi, podľa možnosti analýzu nákladov a prínosov a mapovanie skúseností zákazníkov. Uskutočnila sa analýza tzv. megatrendov (ako sú demografické zmeny, digitalizácia atď.) s cieľom posúdiť, ako by mohli ovplyvniť intervencie v zdravotníckych systémoch vrátane akcií financovaných v rámci programu.

[12] Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Island, Moldavsko, Nórsko a Ukrajina.
[13] Nariadenie (EÚ) 2021/522.

4. Hlavné zistenia priebežného hodnotenia

V čase priebežného hodnotenia sú dostupné údaje obmedzené na prvé výsledky financovaných akcií, pričom vplyvy týchto akcií sa ešte neprejavili. Z prvotných zistení týkajúcich sa 26 grantov a 136 obstarávaní vyplýva, že prístup k zberu údajov je spoľahlivý a metodika hodnotenia poskytuje pevný základ na vykonanie záverečného hodnotenia.

Efektívnosť a účinnosť

Riadenie programu EU4Health bolo zavedené včas a umožnilo rýchly a efektívny priebeh procesu plánovania počas pandémie COVID-19. Proces plánovania programu EU4Health bol dôležitým faktorom pri zosúlaďovaní činností programu s jeho všeobecnými cieľmi. Prostredníctvom koordinácie medzi dvoma materskými generálnymi riaditeľstvami (GR), Generálnym riaditeľstvom pre zdravie a bezpečnosť potravín (GR SANTE) a Úradom pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie (HERA), Európskou výkonnou agentúrou pre zdravie a digitalizáciu (HADEA), ako aj aktívnej účasti členských štátov v riadiacich výboroch a na procesoch tvorby programov sa zabezpečilo, že akciami sa riešia naliehavé potreby v oblasti verejného zdravia, pričom akcie sú v súlade so širšími stratégiami EÚ vrátane európskej zdravotnej únie. Všeobecné ciele programu EU4Health sa v ročných pracovných programoch účinne pretavili do konkrétnych akcií, pričom zdroje boli jasne pridelené na prioritné oblasti, ako sú pripravenosť na krízy, elektronické zdravotníctvo (eHealth) a prevencia chorôb. Prvý ročný pracovný program na rok 2021 bol prijatý približne tri mesiace po prijatí nariadenia o programe EU4Health. Procesy plánovania pracovných programov na roky 2021 a 2022 prebiehali súbežne a pracovné programy boli prijaté po približne desaťmesačnom prípravnom období. Plánovanie programov v rokoch 2023 a 2024 sa riadilo pravidelnejšími plánovacími cyklami, pričom pracovné programy boli prijaté včas a proces zmien bol účinný.

Všetky akcie naplánované na roky 2021, 2022 a 2023, ktoré materské GR delegovali na agentúru HADEA, sa úspešne začali. Následne sa podpísalo 726 zmlúv (pokrývajúcich všetky tieto akcie za uvedené tri roky) s 1 274 právnymi subjektmi, ako sú: ministerstvá zdravotníctva, národné, regionálne a iné verejné orgány, organizácie zdravotnej starostlivosti a výskumné organizácie v oblasti zdravia, a neziskové a súkromné subjekty. Väčšina finančných prostriedkov programu EU4Health sa vyplatila prostredníctvom grantov a obstarávania. Dohody o príspevku sa využívali aj na podporu priorít v oblasti globálneho zdravia. Do apríla 2024 sa približne 2,63 miliardy EUR z celkového rozpočtu programu EU4Health (5,8 miliardy EUR na roky 2021 – 2027) naplánovalo a 1,39 miliardy EUR skutočne pridelilo.

Pracovný program programu EU4Health pozostáva zo **štyroch všeobecných zložiek:** *pripravenosť na krízy*; *podpora zdravia a prevencia chorôb*; *zdravotnícke systémy a zdravotnícki pracovníci* a *digitálna zložka*. *Rakovina* sa považuje za horizontálnu zložku.

Prijímateľmi grantov z 22 krajín[14] sú najmä národné alebo regionálne orgány, ktoré boli svojou domovskou krajinou vymenované, aby sa zúčastnili na jednotných akciách alebo získali iné priame granty. Ďalšími prijímateľmi grantov sú organizácie v oblasti verejného zdravia (napríklad oddelenia pre zdravotnú starostlivosť, výskumné organizácie, mimovládne organizácie atď.).

V rokoch 2021 – 2024 získalo granty na akcie 255 mimovládnych organizácií, ktoré sa zúčastnili na 55 projektoch a vyčerpali 41,2 milióna EUR. Okrem toho prevádzkové granty získalo 27 mimovládnych organizácií, ktoré vyčerpali 23,2 milióna EUR.

V rokoch 2021 až 2024 využilo finančné prostriedky prostredníctvom verejného obstarávania celkovo 94 právnych subjektov z 18 členských štátov[15]. Najväčšie verejné obstarávanie služieb sa uskutočnilo v rámci zložky pripravenosť na krízy. Toto verejné obstarávanie zahŕňa zabezpečenie neustále pripravených zariadení (projekt EU FAB) na výrobu vakcín a vývoj informačných technológií s cieľom zlepšiť systémy včasného varovania, modelovanie, simuláciu a prognózovanie[16]. Z celkového rozpočtu vo výške 396,4 milióna EUR vyčerpalo väčšinu prostriedkov na verejné obstarávanie šesť členských štátov[17], pričom každý z nich vyčerpal aspoň 22 miliónov EUR.

Vďaka grantom a verejnému obstarávaniu služieb bolo možné realizovať cielené akcie v rámci všetkých zložiek pracovného programu. Celkový rozpočet vyčlenený ku koncovému dátumu predstavuje 1,39 miliardy EUR. Priame riadenie zahŕňa granty vo výške 741,84 milióna EUR a verejné obstarávanie vo výške 420,44 milióna EUR. Nepriame riadenie zahŕňa zvyšných 227,72 milióna EUR. Tieto jednotné akcie a iné priame granty pre členské štáty spájajú národné orgány, čo uľahčuje a posilňuje spoluprácu, budovanie kapacít a prenos poznatkov. Na verejnom obstarávaní služieb sa podieľajú poskytovatelia zo súkromného sektora, najmä z členských štátov a v niekoľkých prípadoch aj z iných krajín[18], medzinárodných organizácií[19] alebo útvarov Komisie[20]. Prostredníctvom dohôd o príspevku uzavretých s medzinárodnými organizáciami sa uľahčilo vykonávanie iniciatív aj za hranicami EÚ, ako sú riešenie zdravotných dôsledkov útočnej vojny Ruska proti Ukrajine alebo akcie pripravenosti na krízy s cieľom riešiť vznikajúce cezhraničné ohrozenia zdravia v mieste pôvodu, napríklad v Afrike v súvislosti s vírusom opičích kiahní.

Ku koncovému dátumu **jednotné akcie umožnili 499 organizáciám spolupracovať vo všetkých európskych krajinách, pričom 40 % všetkých organizácií sa zúčastnilo na viac než jednej jednotnej akcii.** Preukázalo sa, že *kritériá mimoriadnej prospešnosti* majú svoj význam ako mechanizmus financovania v rámci programu EU4Health, ktorý poskytuje zvýšenú finančnú podporu (príspevok EÚ až do výšky 80 %) na akcie, do ktorých je

14 Bulharsko, Cyprus, Česko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Island, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Nórsko, Rakúsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko a Ukrajina.

15 Belgicko, Česko, Dánsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Luxembursko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

16 ATHINA – informačný systém moderných technológií pre spravodajstvo a opatrenia v oblasti zdravia.

17 Belgicko, Dánsko, Holandsko, Írsko, Luxembursko a Španielsko.

18 Spojené štáty americké.

19 WHO; grant pre Africkú spoločnosť pre laboratórnu medicínu.

20 Spoločné výskumné centrum.

zapojených najmenej 14 členských štátov, z ktorých aspoň štyri patria medzi krajiny, ktorých hrubý národný dôchodok (ďalej len „HND“) na obyvateľa je nižší ako 90 % priemeru EÚ[21], alebo na akcie, v prípade ktorých je 30 % rozpočtu na akciu pridelených takýmto krajinám.

Administratívne zaťaženie je naďalej významnou výzvou, a to najmä pre menšie členské štáty a mimovládne organizácie. Súvisí to so zložitými požiadavkami na podávanie žiadostí a správ, ktoré môžu odradiť od účasti. Zvýšením transparentnosti a efektívnosti procesov riadenia verejného obstarávania, napríklad prostredníctvom zlepšených digitálnych nástrojov, by sa mohli skrátiť omeškania a zvýšiť spokojnosť zainteresovaných strán.

V rámci programu sa dosiahol významný pokrok už v tejto predbežnej fáze.

Program prispieva k **prevencii chorôb a podpore zdravia** tým, že sa ním veľmi účinne podporuje realizácia **iniciatívy „Spoločne zdravšie“ – iniciatíva EÚ v oblasti neprenosných ochorení**[22], čo okrem iného preukazuje spoločné úsilie členských štátov[23]. Navyše do roku 2024 bola splnená právna povinnosť vyčleniť minimálne 20 % z celkového rozpočtu programu na akcie na prevenciu chorôb a podporu zdravia[24]. **Výrazný pokrok sa dosiahol v oblasti zlepšovania sietí zdravotnej starostlivosti.** Do sietí ERN, ktoré poskytujú špecializovanú starostlivosť pacientom trpiacim zriedkavými chorobami, je v súčasnosti zapojených 1 619 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, čo ku koncovému dátumu predstavuje nárast o 40 % v porovnaní s rokom 2021. Vplyv tejto expanzie je hmatateľný, keďže do roku 2024 bude odborné poradenstvo týkajúce sa najvhodnejšej diagnózy a liečby poskytnuté 2,24 miliónu pacientom trpiacim zriedkavými chorobami. **Napredujú aj iniciatívy v oblasti elektronického zdravotníctva**, a to prostredníctvom zavádzania infraštruktúry MyHealth@EU, ktorá umožňuje cezhraničnú kontinuitu starostlivosti poskytovaním prístupu k pacientskym sumárom a elektronickým receptom a ktorá pripravuje podmienky pre európsky priestor pre zdravotné údaje. Činnosť v tejto oblasti umožnilo 44 kľúčových projektov financovaných z programu, ktoré zabezpečujú lepší prístup k zdravotným údajom a ich lepšiu správu v celej EÚ. Ďalšiu podporu **inovácií a prístupnosti** v oblasti prostriedkov zdravotníckych protiopatrení predstavovala investícia vo výške 104 miliónov EUR zameraná na podporu rozvoja v tejto oblasti, a to vrátane stimulov na zabezpečenie prístupu k antibiotikám. Navyše v rámci siete EU FAB sa zabezpečili kapacity šiestich hospodárskych subjektov, aby sa v prípade núdzovej situácie mohli vakcíny v plnom rozsahu vyrábať v rámci EÚ. Členské štáty medzitým v rámci boja proti rakovine upravujú a prijímajú Európske usmernenia na zabezpečenie kvality skríningu a diagnostikovania rakoviny prsníka, pričom po testovaní v deviatich členských štátoch bolo dokončený systém otázok a odpovedí, ktorý je pripravený na vykonávanie. Ide o rozhodujúci krok, ktorý nadväzuje na odporúčanie Rady z roku 2022 o skríningu rakoviny. Navyše 23 členských štátov začalo v januári 2024 v reakcii na rastúce riziko cezhraničných patogénov zavádzať **systém dohľadu v rámci prístupu**

[21] Článok 8 ods. 3 nariadenia o programe EU4Health.

[22] *Healthier together – EU non-communicable diseases initiative* (Spoločne zdravšie – iniciatíva EÚ v oblasti neprenosných ochorení).

[23] Jednotná akcia v oblasti predchádzania neprenosným ochoreniam (JA PreventNCD) a jednotná akcia v oblasti kardiovaskulárnych ochorení a diabetu (JACARDI).

[24] Článok 5 nariadenia o programe EU4Health obsahuje ustanovenia o vyhradení minimálne 20 % z celkového rozpočtu programu EU4Health na akcie na podporu zdravia a prevenciu chorôb.

„jedno zdravie“, čím sa posilňuje pripravenosť EÚ na ohrozenia zdravia, ktoré presahujú hranice štátov. V rámci jednotnej akcie EÚ týkajúcej sa integrovaného dohľadu nad odpadovými vodami v záujme verejného zdravia (EU-WISH) sa zas spojilo 26 krajín s cieľom zvýšiť svoju schopnosť predchádzať závažným cezhraničným ohrozeniam zdravia, pripraviť sa na ne a rýchlo na ne reagovať prostredníctvom dohľadu nad odpadovými vodami.

Zber údajov o programe umožňuje 52 ukazovateľov, ktoré sú opísané v rámci monitorovania a hodnotenia výkonnosti programu EU4Health[25]. Týmito ukazovateľmi sa monitorujú vstupy, výstupy, výsledky a vplyvy. Deväť určených *kľúčových ukazovateľov výkonnosti* súvisí s hlavnými politikami v oblasti zdravia a slúži na vyjadrenie najdôležitejších výsledkov pri ročnom podávaní správ o výkonnosti[26].

Z ročnej analýzy výkonnosti z roku 2023 (posledná dostupná analýza pred koncovým dátumom priebežného hodnotenia 30. apríla 2024) vyplýva, že celková výkonnosť programu je na dobrej ceste k dosiahnutiu jeho cieľov.

Vývoj *deviatich kľúčových ukazovateľov výkonnosti* je ilustratívny. Cieľ na rok 2027 bol prekročený už v roku 2024 v prípade ukazovateľa týkajúceho sa sietí ERN a ukazovateľa týkajúceho sa počtu členských štátov, ktoré vykonávajú najlepšie postupy v oblasti podpory zdravia a prevencie chorôb. Takmer všetky členské štáty a pridružené krajiny (30) prijali opatrenia na vypracovanie svojich plánov pripravenosti a reakcie na závažné cezhraničné ohrozenia zdravia. Míľnik na rok 2024 je takmer dosiahnutý v prípade kľúčového ukazovateľa výkonnosti „počet vyškolených zdravotníckych pracovníkov a pracovníkov v oblasti verejného zdravia“ a na dobrej ceste k dosiahnutiu v prípade štyroch ďalších ukazovateľov[27].

Napríklad míľniky stanovené na rok 2024 sa dosiahli a dokonca prekročili v rôznych zložkách. S napredujúcim vykonávaním programu sa v prípade niekoľkých ukazovateľov dosiahol významný pokrok pri napĺňaní cieľov stanovených na rok 2027 v kľúčových oblastiach, ako sú: pripravenosť a reakcia na krízu, podpora zdravia a prevencia chorôb; rakovina a riešenie potrieb pacientov so zriedkavými chorobami prostredníctvom sietí ERN.

Súdržnosť

Návrh nariadenia o programe EU4Health je celkovo dobrý a jeho ciele sú koherentné. Všetky všeobecné a špecifické ciele programu presne a komplexne odrážajú potreby a výzvy EÚ v oblasti zdravia. Komplexné špecifické ciele umožňujú financovanie vykonávania existujúcich priorít politiky EÚ v oblasti zdravia vrátane existujúcich právnych predpisov EÚ v oblasti zdravia.

Program je v súlade s inými programami financovania z prostriedkov EÚ, ako sú Horizont Európa, program Digitálna Európa, Európsky sociálny fond plus,

---

25 Pozri prílohu I k pracovnému dokumentu útvarov Komisie s názvom *EU4Health Programme Performance Monitoring and Evaluation Framework* (Program EU4Health, rámec monitorovania a hodnotenia výkonnosti), SWD(2024)223 final.

26 Pozri prílohu 2 k dokumentu SWD(2024)223 final.

27 Informácie o výsledkoch výkonnosti ukazovateľov programu EU4Health sa uvádzajú v publikácii *(2024) 2021-2027 Performance Data Tables [Tabuľky s údajmi o výkonnosti na roky 2021 – 2027 (za rok 2024)]*.

mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany (rescEU), Európsky fond regionálneho rozvoja, **Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, Nástroj technickej podpory a Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI – Globálna Európa)**. Programom Horizont Európa sa podporuje výskum a inovácie v oblasti zdravia prostredníctvom iniciatív v rámci klastra 1 a misie EÚ proti rakovine, pričom sa zaoberá prevenciou chorôb a podporuje synergie s politikami v oblasti verejného zdravia. Financuje sa ním výskum v oblastiach, ako sú infekčné choroby a rakovina, pričom program pomáha pri začleňovaní digitálnych technológií do zdravotnej starostlivosti a podporuje spoluprácu v oblasti globálneho zdravia. Partnerstvami v rámci programu Horizont Európa, napríklad tými, ktoré sa zameriavajú na transformáciu zdravotníckych systémov a zriedkavé choroby, sa posilňuje európsky ekosystém inovácií v oblasti zdravotníctva. Prostredníctvom programu Digitálna Európa sa zlepšujú digitálne zručnosti v zdravotníctve a program prispieva k vytváraniu európskeho priestoru pre zdravotné údaje v záujme lepšieho prístupu k údajom a interoperability. Navyše fondmi ako Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond plus, ERASMUS+, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti či Nástroj technickej podpory sa podporuje zdravotnícka infraštruktúra, elektronické zdravotníctvo a rozvoj zručností pracovnej sily.

Súdržnosť programu EU4Health s inými fondmi EÚ je zabezpečená aj prostredníctvom konzultácií medzi útvarmi o ročných pracovných programoch a organizovania spoločných podujatí so zainteresovanými stranami s cieľom predstaviť projekty v konkrétnych tematických oblastiach (napr. duševné zdravie). Súdržnosť medzi programami EU4Health a Horizont Európa je najvýraznejšia v prípade akcií na boj proti rakovine[28]. Dôvod spočíva v úzkom zosúladení misie EÚ proti rakovine v rámci programu Horizont Európa so zložkou rakovina programu EU4Health, ktoré je zabezpečené prostredníctvom spoločného riadenia misie EÚ proti rakovine a európskeho plánu na boj proti rakovine.

Zároveň existuje potenciál synergie v tejto oblasti medzi Európskou zelenou dohodou a programom EU4Health. Priority Zelenej dohody sa priamo podporujú prostredníctvom 15 akcií, ktoré predstavujú 23,5 milióna EUR.

[28] Ďalšie informácie o súdržnosti medzi programami EU4Health a Horizont Európa sa uvádzajú v oddiele 4.1.3 Pripravenosť na krízu v sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

Pridaná hodnota EÚ

Akcie v rámci programu EU4Health priniesli významnú pridanú hodnotu EÚ prostredníctvom budovania kapacít, strategického plánovania a stanovenia priorít a akcií s cieľom šíriť a podporiť inovácie a čo najlepšie využiť výsledky výskumu.

V období od januára 2021 do koncového dátumu priebežného hodnotenia (30. apríla 2024) sa v rámci programu EU4Health začali realizovať akcie v oblasti *pripravenosti na krízy a zdravotnej bezpečnosti* v hodnote 623 miliónov EUR. Týmito akciami sa zlepšila schopnosť EÚ lepšie predchádzať núdzovým zdravotným situáciám, byť na ne lepšie pripravená a lepšie na ne reagovať. Zaistila sa nimi aj schopnosť EÚ zabezpečiť prístup k prostriedkom zdravotníckych protiopatrení. Príklady zahŕňajú činnosti týkajúce sa vývoja a obstarávania prostriedkov zdravotníckych protiopatrení, európske referenčné laboratóriá, spôsobilosti v oblasti dohľadu a zhromažďovania spravodajských informácií, ako aj systémov včasného varovania a reakcie. Takéto akcie majú zásadný význam pre boj proti budúcim cezhraničným ohrozeniam zdravia v EÚ.

27 miliónov EUR bolo sprístupnených v záujme podpory zhromažďovanie spravodajských informácií prostredníctvom otvorených zdrojov, systémy dohľadu nad odpadovými vodami, kapacity sekvenovania a zhromažďovanie

Na priamu podporu *podpory zdravia a prevenciu chorôb* (155,4 milióna EUR), a to najmä v súvislosti s neprenosnými ochoreniami (vrátane rakoviny), duševným zdravím, kardiovaskulárnymi ochoreniami, diabetom a respiračnými ochoreniami, ako aj na podporu zdravšieho životného štýlu sa v rámci programu vynaložili značné investície, ktoré by mali mať pozitívny vplyv na dlhodobé zdravie občanov EÚ. Akcie v rámci iných zložiek zahŕňajú aj činnosti na podporu zdravia a prevenciu chorôb. Na podporu zdravia a prevenciu chorôb je spolu s priamou podporou v tejto oblasti intervencie v súčasnosti naplánovaných 536,7 milióna EUR. Tým je splnený právny záväzok vo výške 20 % prijatý v rámci nariadenia o programe EU4Health.

Prvá psychologická pomoc a služby v oblasti duševného zdravia boli poskytnuté 600 000 vysídleným osobám z Ukrajiny v 22 členských štátoch a troch krajinách mimo EÚ.

V rámci programu EU4Health sa vynaložilo 239 miliónov EUR na akcie *na posilnenie vnútroštátnych zdravotníckych systémov*, napríklad: prostredníctvom jednotnej akcie CIRCE, v rámci ktorej sa medzi členskými štátmi EÚ prenášajú najlepšie postupy v oblasti primárnej zdravotnej starostlivosti, zvýšením financovania európskych referenčných sietí (100,5 milióna EUR) a zvýšením odolnosti zdravotníckych pracovníkov v nadväznosti na výsledky predchádzajúcich programov v oblasti zdravia. Európske referenčné siete, ktoré boli založené v roku 2017, naďalej uľahčovali a posilňovali spoluprácu medzi poskytovateľmi zdravotnej

starostlivosti a poskytovali poradenstvo pacientom trpiacim zriedkavými chorobami o najvhodnejšej diagnóze a najlepšej dostupnej liečbe. Vďaka programu sa takisto zlepšila pripravenosť zdravotníckych pracovníkov prostredníctvom cielenej odbornej prípravy a iniciatív zameraných na budovanie kapacít, a tým sa zabezpečilo, že členské štáty sú lepšie pripravené na zvládnutie náhleho nárastu dopytu po zdravotnej starostlivosti.

Od novembra 2023 do apríla 2024 bolo uverejnených 15 elektronických informácií o výrobku v prípade 15 liekov v rámci postupu povoľovania ich uvádzania na trh, čím sa pripravili podmienky pre širšiu digitalizáciu regulačnej siete.

Digitálna transformácia zdravotníckych systémov (124,96 milióna EUR) v celej EÚ napreduje vďaka prípravným prácam a rozvoju infraštruktúry európskeho priestoru pre zdravotné údaje podporovaného v rámci programu EU4Health. Tým sa umožňuje cezhraničná výmena zdravotných údajov a zlepšuje sa prístup ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti. Občania EÚ majú odteraz jednoduchší prístup ku svojim zdravotným záznamom a pri cestovaní medzi členskými štátmi im môže byť poskytovaná nepretržitá starostlivosť. Členské štáty sú takisto lepšie prepojené, čo vedie k integrovanejšej a efektívnejšej infraštruktúre zdravotnej starostlivosti v celej EÚ. Program sa zameriava na sekundárne využívanie zdravotných údajov na účely výskumu a cieľom tvorby politík je, aby sa EÚ stala lídrom, pokiaľ ide o lekársky výskum a inovácie v oblasti zdravotnej starostlivosti. Akcie v rámci ostatných zložiek zahŕňajú činnosti digitálnej transformácie, ktoré spoločne prispievajú k napĺňaniu prierezových priorít EÚ.

22 európskych krajín vrátane 20 členských štátov EÚ získalo podporu na digitalizáciu svojich zdravotníckych systémov a zlepšilo geografické pokrytie službami infraštruktúry MyHealth@EU, interoperabilitu a/alebo prístup pacientov k vlastným zdravotným údajom.

Investície, ktorými sa podporuje vykonávanie európskeho plánu na boj proti rakovine (220 miliónov EUR), zahŕňajú kľúčové akcie s cieľom znížiť rizikové faktory rakoviny, zlepšiť zaočkovanosť a skríningové pokrytie a zlepšiť onkologické registre prostredníctvom lepšieho zberu údajov, čím sa účinne prispeje k včasnému odhaleniu a účinnejším stratégiám liečby. Pokrok sa dosiahol aj v niekoľkých ďalších oblastiach vrátane vedomostného centra Európskej komisie pre rakovinu[29], európskeho registra nerovností v oblasti onkologických ochorení[30], siete EÚ spájajúcej uznávané národné centrá pre komplexný prístup k rakovine a nových sietí odborných znalostí. V špecifických a náročných oblastiach rakoviny, pre ktoré by mohla byť cezhraničná spolupráca prínosná, využíva sieť EÚ celú európsku onkologickú komunitu.

29 Vedomostné centrum pre rakovinu.
30 ECIR – Európsky register nerovností v oblasti onkologických ochorení.

V decembri 2023 bolo uverejnených 29 onkologických profilov krajín zo všetkých členských štátov EÚ, Islandu a Nórska, v ktorých sa zdôrazňujú hlavné úspechy a výzvy v oblasti prevencie onkologických ochorení a starostlivosti o onkologických pacientov.

Podpora *stratégie EÚ v oblasti globálneho zdravia* dosahuje 61,5 miliónov EUR[32], z čoho približne 50 miliónov EUR bolo vyčlenených na akcie, ako je posilnenie pripravenosti a reakcie na cezhraničné ohrozenia zdravia na celosvetovej úrovni. Cieľom prebiehajúcej štúdie je navrhnúť a otestovať rámec monitorovania na posudzovanie pokroku a výsledkov vykonávania stratégie EÚ v oblasti globálneho zdravia. Členské štáty a pridružené krajiny, ktoré sú podporované prostredníctvom financovania z programu EU4Health, posilňujú úlohu EÚ v oblasti globálneho zdravia zlepšovaním koordinácie akcií medzi členskými štátmi a inštitúciami EÚ. Globálnymi záväzkami a iniciatívami v oblasti zdravia uzavretými s medzinárodnými partnermi, ako sú WHO a spoločnosti Červeného kríža a Červeného polmesiaca, sa okrem iného riešili zdravotné dôsledky útočnej vojny Ruska na Ukrajine a potreby utečencov.

Relevantnosť

Zo zistení podpornej štúdie k hodnoteniu uverejnenej spolu s touto správou vyplýva, že **všetky všeobecné a špecifické ciele programu EU4Health boli veľmi relevantné**, pričom presne a komplexne odrážali potreby a výzvy v oblasti zdravia existujúce v roku 2021, keď bol program vytvorený. V rámci štúdie sa zistilo, že špecifické ciele boli dobre zosúladené so strategickými prioritami EÚ v oblasti verejného zdravia na obdobie rokov 2019 – 2024, ktoré zahŕňajú zlepšenie dodávok cenovo dostupných liekov, zabezpečenie účinného vykonávania nového regulačného rámca týkajúceho sa zdravotníckych pomôcok a uprednostňovanie elektronického zdravotníctva[33].

V období rokov 2021 – 2024 **bol program EU4Health naďalej veľmi relevantný z hľadiska priorít európskej zdravotnej únie**, ako sú: prevencia, pripravenosť a reakcia na zdravotné krízy, vykonávanie nariadenia (EÚ) 2022/2371 o závažných cezhraničných ohrozeniach zdravia[34], európsky plán na boj proti rakovine[35], iniciatíva „Spoločne zdravšie“[36], farmaceutická

31 STRATÉGIA EÚ V OBLASTI GLOBÁLNEHO ZDRAVIA – Lepšie zdravie pre všetkých v meniacom sa svete.

32 V tomto priebežnom hodnotení sa finančnou podporou stratégie EÚ v oblasti globálneho zdravia rozumie celkový rozpočet na akcie, ktorými sa vykonáva špecifický cieľ j) programu EU4Health – podpora globálnych záväzkov a iniciatív v oblasti zdravia.

33 Poverovací list predsedníčky Európskej komisie Ursuly von der Leyenovej komisárovi pre zdravie a bezpečnosť potravín, 1. decembra 2019.

34 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2371 z 23. novembra 2022 o závažných cezhraničných ohrozeniach zdravia, ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1082/2013/EÚ (Ú. v. EÚ L 314, 6.12.2022).

35 Európsky plán na boj proti rakovine.

36 *Healthier Together EU Non-Communicable Diseases Initiative* („Spoločne zdravšie“ – iniciatíva EÚ v oblasti neprenosných ochorení).

stratégia pre Európu[37], podpora práce na hodnotení zdravotníckej technológie a budovanie európskeho priestoru pre zdravotné údaje[38].

Akcie financované v rámci ročných pracovných programov na roky 2021, 2022, 2023 a 2024 boli veľmi relevantné pri vykonávaní všetkých všeobecných a špecifických cieľov. Mapovaním a ďalšou analýzou ročných pracovných programov sa potvrdilo, že vo veľkej miere a primerane boli pokryté všetky štyri všeobecné ciele a desať špecifických cieľov. V súlade s tým sa väčšina zainteresovaných strán zhodla na tom, že akcie uvedené v ročných pracovných programoch na roky 2021 – 2024 sú relevantné vzhľadom na všetky štyri všeobecné ciele a všetkých desať špecifických cieľov.

Pretrvávajúcu relevantnosť programu počas obdobia vykonávania potvrdzuje priaznivá mienka zainteresovaných strán vyjadrená prostredníctvom prieskumov a počas cielených rozhovorov v apríli a máji 2024: najmenej dve tretiny respondentov v rámci prieskumu uviedli, že každý všeobecný cieľ je relevantný buď vo „veľmi veľkej“ alebo „veľkej“ miere, zatiaľ čo najmenej polovica respondentov si myslí to isté o každom špecifickom cieli. Na základe rozhovorov so zainteresovanými stranami sa potvrdil konsenzus všetkých skupín zainteresovaných strán, že všeobecné a špecifické ciele programu EU4Health boli naďalej relevantné počas obdobia vykonávania programu od januára 2021 do apríla 2024.

Výzvy v oblasti zdravia, na ktorých riešenie bol navrhnutý program EU4Health, zostávajú relevantné aj v nasledujúcich rokoch, najmä v súvislosti: so zvýšeným rizikom vypuknutia nákaz a epidémií alebo pandémií, s rastúcou antimikrobiálnou rezistenciou, so zvýšenou dlhovekosťou, ktorá je v prípade absencie ďalších akcií spojená so zvýšenou prevalenciou neprenosných ochorení. Tieto výzvy v oblasti zdravia si budú vyžadovať opatrenia na úrovni EÚ a primerané zdroje. Takéto opatrenia zahŕňajú:

1. pokračovanie v budovaní prístupu „jedno zdravie“;
2. rozširovanie inovácií v rámci politík v oblasti zdravia;
3. zlepšenie regulačných rámcov pre lieky a zdravotnícke pomôcky vrátane kritických liekov;
4. položenie základov pre digitálnu transformáciu;
5. zmierňovanie nedostatku pracovnej sily;
6. zlepšenie prístupu k zdravotnej starostlivosti;
7. zintenzívnenie prevencie neprenosných ochorení;
8. umožnenie zdravého starnutia prostredníctvom komplexného a celoživotného prístupu k podpore zdravia a prevencii chorôb vrátane kardiovaskulárnych ochorení, a pokračujúci boj proti rakovine;
9. znižovanie poškodenia zdravia v dôsledku užívania nelegálnych drog a drogovej závislosti vrátane poskytovania informácií a prevencie; posilnenie činností na

[37] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Farmaceutická stratégia pre Európu, COM(2020) 761 final.

[38] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/327 z 11. februára 2025 o európskom priestore pre zdravotné údaje a o zmene smernice 2011/24/EÚ a nariadenia (EÚ) 2024/2847 (Ú. v. EÚ L, 2025/327, 5.3.2025).

odhaľovanie hrozieb a podporu nových prostriedkov zdravotníckych protiopatrení proti vypuknutiu nákaz;

10. zlepšenie bezpečnosti dodávok kritických liekov a prostriedkov zdravotníckych protiopatrení;
11. vývoj zdravotníckych biotechnológií.

Program EU4Health je naďalej relevantný, keďže sa v rámci neho financuje vykonávanie *acquis* Únie v oblasti zdravia a uľahčuje sa spolupráca a koordinácia s členskými štátmi s cieľom **budovať európsku zdravotnú úniu**. Program EU4Health je hlavným fondom EÚ, v rámci ktorého sa podporuje rozvoj silnej európskej zdravotnej únie vrátane jej vnútorného aj vonkajšieho rozmeru. Financujú sa z neho akcie zamerané na budovanie európskej zdravotnej únie prostredníctvom vykonávania priorít a politík v oblasti zdravia, ako sú:

1. pripravenosť a reakcia na krízu;
2. európsky plán na boj proti rakovine;
3. reforma farmaceutických právnych predpisov EÚ;
4. komplexný prístup k duševnému zdraviu[39];
5. hodnotenie zdravotníckej technológie;
6. európsky priestor pre zdravotné údaje;
7. zdravotnícke pomôcky[40];
8. diagnostické zdravotnícke pomôcky *in vitro*[41];
9. pravidlá týkajúce sa látok ľudského pôvodu[42].

Prostredníctvom programu EU4Health sa podporujú aj činnosti v rámci rozšírených mandátov Európskej agentúry pre lieky a Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb. Okrem toho sa ním podporuje stratégia EÚ v oblasti globálneho zdravia a program pomáha členským štátom plniť ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja a čiastkové ciele. Programom EU4Health sa podporujú priority EÚ v oblasti zdravia, ako aj vypracovanie a hodnotenie právnych aktov.

5. Závery a získané poznatky

Závery

Procesy riadenia a plánovania programu EU4Health boli úspešne nastavené a ukázali sa ako účinné na účely včasného prijatia ročných pracovných programov a potrebných zmien.

---

39 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o komplexnom prístupe k duševnému zdraviu, COM(2023) 298 final.

40 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/745 z 5. apríla 2017 o zdravotníckych pomôckach, zmene smernice 2001/83/ES, nariadenia (ES) č. 178/2002 a nariadenia (ES) č. 1223/2009 a o zrušení smerníc Rady 90/385/EHS a 93/42/EHS (Ú. v. EÚ L 117, 5.5.2017).

41 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/746 z 5. apríla 2017 o diagnostických zdravotníckych pomôckach *in vitro* a o zrušení smernice 98/79/ES a rozhodnutia Komisie 2010/227/EÚ (Ú. v. EÚ L 117, 5.5.2017).

42 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1938 z 13. júna 2024 o normách kvality a bezpečnosti pre látky ľudského pôvodu určené na humánne použitie a o zrušení smerníc 2002/98/ES a 2004/23/ES (Ú. v. EÚ L, 2024/1938, 17.7.2024).

Proces konzultácií so zainteresovanými stranami je dobre zavedený. Všeobecné ciele programu EU4Health sa v ročných pracovných programoch účinne pretavili do konkrétnych akcií, pričom zdroje boli jasne pridelené na prioritné oblasti, ako sú pripravenosť na krízy, elektronické zdravotníctvo a prevencia chorôb. Prvý pracovný program v roku 2021 bol prijatý približne tri mesiace po prijatí nariadenia o programe EU4Health. Procesy plánovania pracovných programov na roky 2021 a 2022 prebiehali súbežne a pracovné programy boli prijaté v rekordne krátkom období približne desiatich mesiacov.

Procesy vykonávania sú účinné a boli včas prispôsobené veľkému navýšeniu rozpočtu o novovytvorenú agentúru HADEA. Výkonná agentúra má zásadný význam pre vykonávanie programu a jeho ročných pracovných programov. Plánované akcie sú navrhnuté tak, aby sa nimi zabezpečilo dosiahnutie **významnej pridanej hodnoty EÚ** prostredníctvom strategického plánovania priorít a akcií EÚ s cieľom šíriť a podporiť inovácie a budovanie kapacít a čo najlepšie využiť výsledky výskumu v celej Európe. Program následne významne prispel k dosiahnutiu prierezových priorít EÚ, ako sú digitálna transformácia, rodová rovnosť a zelené rozpočtovanie, a to vyčlenením finančných prostriedkov na príslušné akcie v rámci programu EU4Health.

Prerozdelenie 1 miliardy EUR v roku 2024 nemalo žiadny vplyv na plánovanie ročných pracovných programov na roky 2021, 2022, 2023 a 2024. Toto významné zníženie rozpočtu programu EU4Health však ovplyvní plánovanie programov od roku 2025. Napriek tomu je dôležité zabezpečiť dostatočnú podporu pre prebiehajúce aj nové iniciatívy a záväzky.

Jednotné akcie sú naďalej kľúčovým zdrojom financovania pre národné orgány vrátane orgánov krajín s nižším HND, a to na základe kritérií mimoriadnej prospešnosti. Umožňujú aj spoluprácu, v rámci ktorej sa riešia spoločné európske výzvy v oblasti zdravia a zavádzajú účinné riešenia na vnútroštátnej úrovni. **Hlavnými prijímateľmi** z hľadiska prijatého príspevku EÚ i počtu projektov sú verejné subjekty, ako sú ministerstvá zdravotníctva, národné agentúry pre zdravie, ústavy, laboratóriá, univerzitné nemocnice a výskumné organizácie. Mimovládne organizácie využili granty na prevádzku, ako aj granty na akciu, pričom v období rokov 2021 – 2024 využilo granty na prevádzku 27 mimovládnych organizácií a granty na akciu 255 mimovládnych organizácií.

Výkonnosť programu je v súlade s tým, čo sa očakávalo v tejto priebežnej fáze, v ktorej je dokončený a prináša výsledky len obmedzený počet akcií. Očakáva sa, že vplyvy týchto výsledkov sa prejavia v nasledujúcich rokoch, pričom sa budú analyzovať v záverečnom hodnotení, ktoré sa má uskutočniť do konca roka 2031. Program EU4Health bol takisto úspešný pri tvorbe **synergií** s programom Horizont Európa a programom Digitálna Európa a prispel k cieľom Zelenej dohody prostredníctvom financovania akcií, ktorými sa podporuje podpora zdravia a prevencia chorôb a riešia sa environmentálne rizikové faktory pre zdravie.

Výhľad do budúcnosti

Vo fáze plánovania programu môže **stanovenie strategických a tematických priorít na obdobie dlhšie ako jeden rok** umožniť zainteresovaným stranám plánovať na dlhší časový rámec. V prípade potreby by sa v niektorých špecifických oblastiach (napr. zdravotnícke

systémy a zdravotnícki pracovníci) mohlo preskúmať aj strategické zoskupenie akcií v rámci špecifických nástrojov. Tým by sa mohla zabezpečiť väčšia flexibilita pri prispôsobovaní akcií programu meniacim sa potrebám politiky.

Vzhľadom sa rastúce vplyvy zmeny klímy sa zvýšila naliehavosť pripravenosti na zdravotné krízy. Udalosti súvisiace so zmenou klímy, ako sú horúčavy, povodne a šírenie chorôb prenášaných vektormi, predstavujú pre systémy verejného zdravia nové a komplexné výzvy.

Navyše **podpora politickej zodpovednosti** a zapojenie do jednotných akcií v rámci členských štátov môžu prispieť k využitiu celého potenciálu týchto iniciatív a v konečnom dôsledku k zlepšeniu výsledkov v oblasti zdravia v celej EÚ. Na úspech akcií v oblasti zdravia na vnútroštátnej úrovni je potrebná aktívna účasť orgánov členských štátov, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu pri vykonávaní účinných iniciatív. Užšia spolupráca a zosúladenie priorít na úrovni EÚ, ako aj na národnej/regionálnej úrovni sú nevyhnutné na to, aby sa v rámci jednotných akcií pridelili jasné úlohy a zodpovednosti (napr. koordinátor a pridružené subjekty).

Zvýšením administratívnej efektívnosti prostredníctvom zjednodušenia zložitých postupov verejného obstarávania a využitia flexibilného zadávania zákaziek, znížením záťaže spojenej s podávaním správ a zefektívnením procesov podávania žiadostí o granty by sa mohlo významne znížiť pracovné zaťaženie prijímateľov. Navyše štandardizácia postupov a zosúladenie požiadaviek v rámci všetkých programov financovania z prostriedkov EÚ by mohli viesť k zníženiu duplicity administratívnych činností a k zefektívneniu operácií, najmä v oblastiach, ako sú certifikáty o audite, kde rozdielne pravidlá zvyšujú zložitosť. Súdržnosť medzi jednotlivými iniciatívami by sa mohla ďalej zlepšiť zosúladením administratívnych požiadaviek s inými programami EÚ, napríklad s programom Horizont Európa, aby sa predišlo duplicite úsilia a harmonizovali sa postupy. Navyše zjednodušením administratívnych požiadaviek týkajúcich sa žiadostí o financovanie, znížením záťaže súvisiacej so spolufinancovaním a zefektívnením procesov monitorovania a podávania správ by sa mohla zvýšiť efektívnosť a prilákať širšia účasť. Identifikovanými opatreniami na zníženie administratívnej záťaže v rámci programu EU4Health sa môže prípadne zvýšiť efektívnosť a účinnosť jeho vykonávania, čím sa zároveň aktívne prispeje k napĺňaniu novej priority Komisie, ktorou je zjednodušenie všetkých politík.

V odôvodnených prípadoch by sa mohla zvážiť možnosť úpravy **mier spolufinancovania** a poskytnutie **väčšej flexibility** vrátane pokrytia oprávnených nákladov v plnom rozsahu. To by bolo prospešné z toho dôvodu, že v rámci väčšiny akcií programu, s výnimkou sietí ERN[43], sú oprávnené náklady pokryté len čiastočne. Navyše rozšírenie partnerstiev s **inými mechanizmami financovania,** ako sú InvestEU[44], Nástroj technickej podpory[45], Európsky

[43] Priame granty pre WHO môžu byť takisto financované až do výšky 100 % oprávnených nákladov. Po skončení posúdenia pilierov týkajúcich sa WHO, OECD a iných medzinárodných organizácií však boli financované z programu prostredníctvom dohôd o príspevku (nepriame riadenie).

[44] Program InvestEU.

[45] Nástroj technickej podpory.

fond regionálneho rozvoja[46] a Európsky sociálny fond plus[47] by bolo príležitosťou na ďalšie posilnenie vplyvu programu.

Keďže v rámci programu EU4Health sa investuje do zavádzania a rozširovania inovačných riešení v oblasti zdravotnej starostlivosti v Európe, program EU4Health bude naďalej zohrávať dôležitú úlohu pri dosahovaní priorít a cieľov politiky Komisie v oblasti zdravia.

46 Európsky fond regionálneho rozvoja.
47 Európsky sociálny fond plus.